

dr hab. Robert Manowski

Warszawa 15.04.2023 r.

Wyższa Szkoła Artystyczna

w Warszawie

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

Plac Matejki 13, 31-157 Kraków

Recenzja

**w postępowaniu habilitacyjnym odnosząca się do wskazanego osiągnięcia
i całokształtu dorobku naukowego-artystycznego, dydaktycznego**

dra Jana Bosaka

Władze Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie za pośrednictwem Rady Doskonałości Naukowej w Warszawie wyznaczyły moją osobę na recenzenta w komisji habilitacyjnej do osiągnięć Pana dra Jana Bosaka w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Wniosek z dnia 25.11.2022 r. na podstawie art. 221 ust. 10 Ustawy z dnia 20 lipca 2018. Prawa o szkolnictwie wyższym u nauce (Dz. U. Z 2021 r. poz. 478 ZM.) o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Przeprowadziłem badanie wskazanego przez Pana dra Jana Bosaka osiągnięcia naukowego, będącego podstawą o ubieganie się o nadanie stopnia doktora habilitowanego:

Cykl pt.: „Ciało - lustro emocji”.

Habilitantłożył wymaganą, kompletną dokumentację zawierającą:

- Dyplom doktora nadany dnia 18 lutego 2011 roku w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.
- Katalog wystawy „Ciało - lustro emocji”.
Cykl aktów kobiecych zrealizowany w latach 2018 – 2021.
- Autoreferat – dr Jan Bosak
- Życiorys oraz wykaz osiągnięć naukowych i artystycznych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

Wskazane dzieło, będące osiągnięciem naukowym, jako podstawa o ubieganie się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, to cykl pt.: „Ciało - lustro emocji”.

„Ciało - lustro emocji”, to niezwykle ciekawe wizualnie dzieło, które stanowi znaczne osiągnięcie zarówno artystyczne, jak i naukowe. Składa się ono z imponującej liczby 212 prac, które są częścią cyklu aktów kobiecych, a każda z nich została zrealizowana w technice mieszanej, która łączy druk wypukły, szablon i monotypię.

Charakterystyka i ocena osiągnięcia naukowego będącego przedmiotem postępowania habilitacyjnego

„Ciało - lustro emocji” – format każdej pracy wynosi 60 cm x 90 cm, a większość z nich stanowi rozwinięcie formalne podstawowego aktu.

Twórczość habilitanta prezentowana była na wystawach w Krakowie, w Centrum Sztuki Współczesnej Solvay oraz w Nowohuckim Centrum Kultury. Prace wzbudziły duże zainteresowanie. Jest to zasługa wyjątkowej techniki, którą artysta wykorzystał do stworzenia każdej pracy. Artysta posłużył się również materiałami dostępnymi w marketach - tekturą budowlaną oraz płytą HDF, które przycięte do formatu 60 cm x 90 cm stanowiły bazę wyjściową dla dzieł.

Habilitant pisze, że największym wyzwaniem podczas tworzenia tego dzieła było wykonanie rysunku, który wymagał od artysty decyzji, co do układu postaci, wpisania ich w format, kadru, proporcji i anatomii ciała. Choć trudno mi w to uwierzyć, że rysunki były tym największym wyzwaniem, ponieważ zważywszy na doświadczenie artystyczne habilitanta, mogę podejrzewać, że podobne wyzwania artystyczne zostały już wielokrotnie z sukcesem podjęte, to jednak rozumiem

ten zabieg narracyjny polegający na położeniu nacisku na rysunek, jako wyjściowy akt twórczej kreacji, co z pewnością jest ukłonem artysty w stronę plastycznego źródła.

Przedstawiając proces twórczy, artysta opisuje szczegółowo etapy realizacji np.: jak to na pewnym etapie następowało techniczne wycinanie sylwet - postaci, co było dla niego bardzo ekscytujące i wymagało skupienia na topografii ciała, płynności i jednoznaczności linii, realizując prace bez powtórzeń i korekt. Opis wskazuje na dużą wrażliwość i ciekawość artystyczną, prowadzącą do licznych eksperymentów z techniką i materią plastyczną. W ten sposób artysta badając materię, wydobywał kształt i formy aktu z kokonu ołówkowych pierwotnych określeń.

Habilitant wyraziście opisuje kolejne kroki, zdradzając niemal kulisy powstawania swojej sztuki, jak to szare papierowe byty z makulatury, przeniesione do pracowni graficznej, ożywały po nałożeniu drukarskiej farby offsetowej. Czytając o tych technicznych i artystycznych zmaganiach, stajemy się niemalże uczestnikami procesu i aktywnymi obserwatorami, którzy uczą się technik graficznych, co zdradza ewidentnie dydaktyczne zamiłowania habilitanta do dzielenia się swoją wiedzą.

W opisach prac technicznych i etapów procesu twórczego możemy prześledzić, jak zespolone z barwnym tłem płyty HDF wędrowały na prasę graficzną, by zaistnieć w wielu odśłonach walorowych i kolorystycznych. Artysta niejednokrotnie nad niektórymi dziełami pracował bardzo długo, wracał do nich, szukając najwłaściwszego rozwiązania formalnego. Pojawiało się wiele odślon i wariantów. Pewnie dlatego mamy liczne cykle i zbiór dzieł w liczbie 212 prac, co wydaje się być zarówno liczbą imponującą, jak i niepokojącą.

Habilitant opisuje że akty, które stanowią część tego dzieła, istnieją w abstrakcyjnej przestrzeni, pozbawione przedmiotów codziennego użytku, bez odniesień do miejsca. Temat jest twórczym rozwinięciem klasycznego motywu odnoszącego się do modelu i ciała. To co artysta obrabia twórczo, są to ciała siedzące, leżące czy stojące, które skupiają uwagę wyłącznie na sobie, ale jednocześnie trudno nawiązać z nimi kontakt wzrokowy. Wiele z nich odwraca się, unika widza i skupia się na trwaniu samym dla siebie.

Wskazane dzieło habilitacyjne „Ciało - lustro emocji”, pomimo swojej złożoności i wielości egzemplarzy składowych, jest jednak imponującym osiągnięciem artystycznym i naukowym, które ukazuje niezwykłą kreatywność i zarówno innowacyjne, jak i klasyczne podejście do sztuki. Artysta poszukuje swojego własnego języka w sztuce wizualnej, co jest widoczne w sposobie połączenia rysunku, grafiki i malarstwa w jedno. Habilitanta fascynuje zmienność formy, dlatego do cyklu włącza liczne odbitki i eksperymenty formalne odnoszące się do zestawu kolorów i faktur oraz

możliwości, jakie daje klasyczna i mieszana technika, którą adaptuje do realizacji dzieła.

W swojej pracy artysta skupia się na opracowaniu matrycy, poczynając od wycinania kształtów ciała, stosuje dodatkowe materiały, takie jak masa szpachlowa i gaza, które tworzą nowe jakości fakturalne. Sposoby przygotowania tła dla aktów metodą monotypii otwierają pole ku nieskrępowanym poszukiwaniom w zakresie materii, barwy i ekspresji, co podważa obowiązującą w grafice zasadę jednakowych odbitek.

Artysta eksperymentuje z różnymi technikami, co prowadzi go do nieskrępowanych poszukiwań w zakresie formy. Niektóre akty poddawane są długiemu "macerowaniu", co prowadzi czasem do całkowitego zatarcia kształtu wyjściowego, jak to ma miejsce w czwartej wersji „Aktu odwróconego V”. Artysta tworzy swoje prace z pasją i zdecydowanie jest to widoczne w każdej z nich.

Jego praca jest pełna emocji, a temat aktów kobiecych został przez niego przemyślany i interpretowany na nowo. Artysta zdołał uchwycić piękno i złożoność kobiecego ciała, a jednocześnie oddać jego emocjonalną i psychologiczną warstwę. To, co wyróżnia tę pracę, to nie tylko techniczna perfekcja, ale również głębokie wniknięcie w temat i subtelność, z jaką artysta podejmuje tę kwestię.

Podsumowując, „Ciało - lustro emocji” jest imponującym osiągnięciem artystycznym i naukowym. Artysta poszukuje własnego języka sztuki, fascynuje go zmienność formy oraz możliwości, jakie daje klasyczna technika, co prowadzi go do nieskrępowanych poszukiwań w zakresie formy. Jego praca jest pełna emocji i subtelności, a jednocześnie cechuje ją techniczna perfekcja. Poza tym artysta wyraża się bardzo poetycko o swoim cyklu aktów kobiecych, co jest zrozumiałe, biorąc pod uwagę, że jego sztuka często opiera się na emocjach i subiektywnym doświadczeniu. Choć moje wrażenia są bardzo pozytywne i wizualnie czuję się nakarmiony, to jednakże niektóre fragmenty samego opisu dzieł mogą być nieco nazbyt wzmocnione, a może też nawet trudne dla niewyrafinowanego odbiorcy.

Na przykład, gdy artysta pisze o tym, że niektóre akty mają kilkanaście wariantów, a ich brzmienia, barwność i relacje do tła wpisują się w główne założenie cyklu – uważam, że choć brzmi to ciekawie, to może być nieco zagmatwane i trudne do zrozumienia dla osoby, która nie jest specjalistą w dziedzinie sztuki. Podobnie, gdy artysta opisuje nagie ciało, jako byt zmienny, pulsujący i wyrażający bogaty wewnętrzny wachlarz emocji, może to być interpretowane na wiele sposobów i pozostawić wiele pytań bez odpowiedzi.

Jednakże, należy pamiętać, że sztuka jest subiektywnym doświadczeniem, a artysta ma prawo wyrażać swoją wizję w taki sposób, jak mu to pasuje. Warto docenić zaangażowanie i pasję, jaką

artysta wkłada w swoją pracę, a jednocześnie próbować zrozumieć jego intencje, wizję oraz jej interpretacje.

Sylwetka Habilitanta - wykształcenie i kariera zawodowa

Na podstawie przedstawionych materiałów można określić sylwetkę artysty, jako wszechstronnego, o otwartym umyśle na różnorodne techniki i motywy artystyczne. Artysta zależy na odkrywaniu natury i abstrakcyjności, co determinuje jego malarskie poczynania. W swoich pracach często łączy inspiracje pięknem natury z odniesieniami do wytworów człowieka, takich jak miasta, czy portrety kobiet. Pandemiczny czas izolacji był dla niego szczególnym okresem, podczas którego praca w pracowni graficznej stała się bezpieczną przystanią. Artysta zależy na eksperymentowaniu z różnymi technikami, w tym mezzotintą czy kolografią oraz na poszukiwaniu nowych motywów artystycznych, takich jak zwierzęta i dzikie natury. Jego prace charakteryzują się subtelnością przejść tonalnych, zróżnicowaną fakturą, a także budowaniem nastroju i klimatu.

Szczególnie autorski opis sylwetki artysty, po uzyskaniu stopnia doktora sztuk pięknych, jest opowieścią o jego twórczym rozwoju i dojrzewaniu. Po ukończeniu studiów doktoranckich Artysta miał wewnętrzne poczucie satysfakcji z ubrania swojej wizji w formę plastyczną, ale jednocześnie czuł, że nie będzie w stanie osiągnąć niczego lepszego w linorycie. Zdecydował się więc na poszukiwanie nowych form i sposobów plastycznej wypowiedzi, aby przewartościować dotychczasowe ścieżki i nawyki.

Artysta postawił na eksperymentowanie i otwartość na nowe jakości. Przebudował swój warsztat rysunkowy, zastępując metodycznie budowane narracyjne rysunki piórkowe bardziej spontanicznym i ekspresyjnym zapisem, w którym do głosu dochodziły gest, ślad narzędzia oraz poszukiwania różnorodnych jakości strukturalno-teksturalnych. Poszerzył też arsenał warsztatowy, co pozwoliło mu na wyzwolenie nowego impulsu i skierowanie działań na ciekawe pola eksperymentów.

Artysta korzystał z różnych technik, m.in. linorytu, frotazu, szablonu, gipsorytu, poliwęglanu i druku wypukłego, aby uzyskać różnorodne efekty wizualne. Poszukiwał nowych sposobów na uzyskanie jakości światłocieniowych, kontrastowych, strukturalnych i teksturalnych, a także eksperymentował z kolorami.

W swoich pracach artysta często podejmował tematy portretu, ludzkiej postaci i krajobrazu, ale także abstrakcji. Starał się przekraczać granice, szukać nowych poziomów rozważań i poszukiwań formalnych, aby rozwijać swoją twórczość.

Ocena działalności dydaktycznej i organizacyjnej habilitanta

Analizując działalność dydaktyczną i organizacyjną habilitanta mogę wnioskować, że środowisko akademickie jest bardzo zadowolone z pracy Pana Jana Bosaka jako dydaktyka i organizatora działań artystycznych. Jego bogate doświadczenie pedagogiczne i artystyczne przyczyniło się do stworzenia przychylnego i kreatywnego środowiska dla młodych ludzi, którzy mieli okazję pracować pod jego opieką.

Jego praca na różnych uczelniach, w tym na Politechnice Krakowskiej i Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, pokazuje jego wszechstronne podejście do nauczania, umiejętność przekazywania wiedzy i doświadczenia w sposób dostępny i inspirujący dla studentów. Dodatkowo, jego zaangażowanie w organizację wystaw i konkursów plastycznych, jak również jako członka wydziałowych komisji, pokazuje jego umiejętności organizacyjne.

Jestem pod wrażeniem jego zdolności artystycznych i zaangażowania w działalność społeczną, co widać w jego twórczości i pracy w Otwartej Pracowni Graficznej. Habilitant, jako nauczyciel i organizator działań artystycznych, w pełni zasługuje na uznanie i miano mentora oraz przewodnika w dziedzinie sztuki i designu.

Ocena pozostałych osiągnięć naukowych

Jan Bosak, to wybitny artysta, którego dzieła charakteryzują się silną wizją i unikalnym zmysłem kompozycyjnym.

Habilitant konsekwentnie skupia się na kształtowaniu swojej wizji, przy czym materiały i techniki odgrywają znaczącą, ale jednocześnie drugorzędną rolę. W każdej dziedzinie, w której pracuje, osiąga wybitne wyniki. W przypadku jego obrazów, wizja artysty jest silnie figuratywna i pełna przestrzeni, ale ta cecha staje się widoczna dopiero po zapoznaniu się z atrakcyjnymi abstrakcyjnymi powierzchniami jego dzieł. Jego obrazy są tworzone z wolnością twórcy, który podąża za swoją wrażliwą intuicją, znaną również jako talent.

Artysta posiada zdolność tworzenia przestrzeni o surrealistycznej głębi, nadając swoim dziełom fascynujący monumentalizm. Kontynuuje obsesyjnie abstrakcyjną gotycko-barokową narrację, gdzie światło jest podstawowym budulcem i tajemnicą wartą artystycznego czasu. Jego prace charakteryzują się połączeniem dzikich i dalekich kształtów, które wydają się wylaniać ze zbyt

słabego źródła światła. Ciemność wciąż wydaje się być siłą zdolną pochłonąć delikatne, ożywcze światło, którego źródło znajduje się gdzieś poza polem widzenia. Zdolność Bosaka do tworzenia unikalnych i enigmatycznych obrazów jest niezaprzeczalna.

Praca doktorska Jana Bosaka, zrecenzowana przez prof. J. Bujnowskiego, to cykl grafik, w którym światło jest głównym motywem. Ta decyzja wydaje się być naturalną konsekwencją jego dotychczasowej pracy twórczej, potwierdzającej autentyczną fascynację fenomenem światła. W tym cyklu Bosak rozpoczyna od symbolicznego obrazu ciemności, z której światło stopniowo ujawnia kontury przedmiotów, rodząc widoczny świat. Kształty przedmiotów są trochę dzikie i dalekie, jakby wylaniały się ze zbyt słabego źródła światła. Ciemność wciąż wydaje się być siłą zdolną pochłonąć delikatne, ożywcze światło, którego źródło znajduje się gdzieś poza polem widzenia. Kolejne płyty przedstawiają nowe komplikacje i konsekwencje zjawisk świetlnych.

Podsumowując, prace Jana Bosaka będące pozostałymi osiągnięciami naukowymi i artystycznymi, cechują się unikalną jakością plastyczną, a sam artysta wyjątkową wrażliwością i pasją twórczą.

Konkluzja

Wnioskiem z recenzji jest to, że cykl pt. „Ciało - lustro emocji” autorstwa dra Jana Bosaka jest imponującym osiągnięciem zarówno w dziedzinie sztuki, jak i nauki, co zostało potwierdzone licznymi wystawami i publikacjami oraz opinią recenzenta. Autor pracy jest kreatywnym artystą, który ciągle poszukuje nowych możliwości wyrażenia swojego przekazu, co wprowadza nowe spojrzenie na tradycyjne formy i techniki w dziedzinie sztuk wizualnych. Ponadto, wskazana dokumentacja do oceny spełnia wymagania ustawowe dotyczące nadania stopnia doktora habilitowanego, w tym dorobek artystyczny i naukowy oraz popularyzację sztuki i nauki poprzez współpracę z prestiżowymi podmiotami akademickimi. Wszystkie te elementy wskazują, że praca dra Jana Bosaka wnosi znaczny wkład w rozwój kultury i dyscypliny, a sam Habilitant zasługuje na nadanie mu stopnia doktora habilitowanego.

